

**Kmet, delavec
in obrtnik
maj bodo narodu
vodnik!**

Izhaja vsake srede.
Naročnina:
za celo leto Din 30—
za pol leta „ 15—
za inozemstvo
za celo leto Din 50—
Inserati po tarifu. — Pis-
menim vprašanjem naj
se priloži znamke za od-
govor. — Ne frankirana
pisma se ne sprejemajo.

Kmetijski list

**Vsakdo vličaj
vse sardove
svojega dela in
marljivosti!**

Rokopisal se ne vra-
šajo. — Plača in toži
se v Ljubljani. — Ured-
ništvo in uprava je v
Ljubljani v Kolodvorski
ulici št. 7. — Telefon
ster. št. 2504. — Račun
pri poštni hranilnici
št. 14.194.

Dr. Drago Marušič — novi ban.

Iz Beograda je prišlo 4. decembra to-le uradno poročilo:

Z ukazom Nj. Vel. kralja je bil na predlog predsednika ministrskega sveta in ministra za notranje zadeve ter na podlagi čl. 5. in 18. zakona o razdelitvi kraljevine Jugoslavije na upravna področja postavljen za bana Dravske banovine dr. Drago Marušič, odvetnik v Ljubljani in član vrhovnega zakonodajnega sveta.

Novi ban dr. Drago Marušič.

V času težke gospodarske krize in v času, ko se skuša pomladiti vse naše politično in kulturno življenje, stopa na čelo naše banske uprave dr. Drago Marušič.

Dr. Drago Marušiča poznamo kot praktičnega zadrugarja, ki se je kot tak udeleževal pri reševanju praktičnih gospodarskih vprašanj. Kot član načelstva Zveze slovenskih zadrug in kot predsednik zadruga Kmetiskega hranilnega in posojilnega doma je imel priliko, spoznati do dna perečo krizo, ki izvira iz neprinosnosti kmetiskega gospodarstva. Član je osr. gospodarske zadruga »Ekonomica« in načelnik Kmetiske tiskovne zadruga. Kot zadrugarju so torej dr. Marušiču dobro znane vse težave kmetiske in delavske hiše.

Kot zastopniku gospodarskih interesov prizadetih širokih slojev je dr. Marušič v svojem strokovnem poklicu izkazal našim ljudem velike usluge, ko se je z vso spretnostjo in energijo nesebično zavzel, da je ob priliki polomov znanih in močnih gospodarskih ustanov in podjetij dosegel vsaj delno kritje za upnike in se zavzel za gospodarske interese Slovenije posebno Dolenjske. Da je dober poznavalec naših gospodarskih razmer, je dokazal tudi kot gerent Mestne hranilnice ljubljanske. Kot bivši generalni tajnik reparacijske komisije v Parizu ima dr. Marušič tudi vse potrebne izkušnje v velikih svetovnogospodarskih zadevah. Zato nas navdaja upanje in prepričanje, da je dr. Marušič mož, ki ga danes naše gospodarstvo nujno potrebuje na tako važnem mestu, kot je bank stolica.

Tudi k pomladitvi našega notranjepolitičnega in kulturnega življenja more ravno dr. Marušič doprinesiti več kot kdorkoli. Če tudi razmeroma še mlad, je vendar izkušen po svojem že 20-letnem kulturnem in političnem udejstvomstvu v mladih gibanjih, kot je v narodnem pogledu jugoslovansko gibanje, v socialnem pogledu kmetisko gibanje in v kulturnem pogledu gibanje za likvidacijo brezmiselne kulturne borbe naše ožje domovine. Zato smo prepričani, da bo dr. Marušič izpolnil zaupanje, ki mu ga je poklonilo Nj. Vel. kralj, in smo prepričani, da se mu bo z zaupanjem pridružilo vse, kar iskreno želi popolno zmago naše narodne in državne misli, katere zmaga naj nam čimprej omogoči, da bomo mogli posvetiti vse svoje sile reševanju težke gospodarske in socialne krize našega naroda. Nikdo si tega bolj ne želi kot kmetisko ljudstvo, ki je napram svoji državi in kralju kot slovensko ljudstvo že davno zavzelo stališče edinstva in zvestobe. Iz istega razloga, toraj v želji,

da posveti kmetisko ljudstvo vse svoje sile složnemu delu za gospodarsko in kulturno povzdigo naše vasi, je dr. Marušič eden prvih glasnikov za likvidacijo zastarelega spora med takozvanim liberalizmom in klerikalizmom na vasi, ko je izven spora, da ima cerkev med našim ljudstvom visoko duhovno poslanstvo, a naš narod da je veren.

Zelimo novemu banu čim največ uspeha pri reševanju vseh teh velikih nalog in mu zagotavljamo svoje iskreno sodelovanje.

* * *

Dr. Drago Marušič je bil rojen l. 1884. v Opatjem Selu na Goriškem. Gimnazijo je dovršil v Gorici, nakar je odšel v Prago, kjer je tudi promoviral za doktorja prava. Ze zgodaj se je udeleževal v dijaškem življenju, zlasti pa v Pragi, kjer je bil duša vsega društvenega življenja v »Iliriji« in eden voditeljev praškega dijaštva. Po dovršitvi študij se je vrnil v Gorico in vstopil v odvetniško pisarno dr. Puca. V Gorici je dr. Marušič počivil vse društveno življenje in zlasti z vnemo deloval v Sokolu, čegar podstarosta je tudi bil. Zlasti intenzivno se je udeleževal na političnem polju in imel nešteto shodov in zborovanj, da je vedno bolj rastla nacionalna sila naših Goričanov. Takrat je vladalo na Goriškem najlepše složno delo, kakršnega Slovenci v celi naši zgodovini in v nobeni drugi pokrajini nismo videli in ga še danes nimamo.

Ko je izbruhnila svetovna vojna, je odšel dr. Marušič med prvimi na bojišče, bil v Galiciji ujet in se nato med prvimi prijavil med srbske dobrovoljce. Prišel je v Solun ter se tudi udeležil onega strašnega pohoda skozi Albanijo. Po Albaniji je odšel v Švico, nato v Pariz in London, nakar ga je Jugoslovanski odbor poslal v Ameriko, da vodi propagando med ameriški izseljenci. Uspeh dr. Marušiča je bil popolen in pridobil si je v taki meri simpatije ameriških Slovencev, da se ga ti še danes spominjajo z največjim spoštovanjem in ljubeznijo.

Iz Amerike se je vrnil dr. Marušič v Pariz, kjer je bil imenovan za generalnega tajnika naše delegacije pri reparacijski komisiji. Njegovo obsežno znanje jezikov (francoskega, italijanskega, nemškega, angleškega, ruskega, srbohrvatskega in češkega) mu je omogočilo, da je lahko govoril skoraj z vsakim članom komisije v njegovem rodnem jeziku. Pa tudi sicer je doživel dr. Marušič na tem mestu najlepše uspehe, toda njegovo srce ga je gnalo v domovino, ker je hotel med narodom delati za narod. Čeprav mu je bilo ponudeno visoko uradniško mesto načelnika v zunanjem ministrstvu, vendar ga je odklonil in se je rajši vrnil leta 1923. v domovino in se pridružil Samostojni kmetiski stranki, ker je bilo tu po njegovem mnenju najlepše tirišče za narodno delo. Kmet je sila naroda in tej sili je treba posvetiti največ pažnje. To ve on sam najbolj kot sin kmetijskih staršev in član številne kmečke družine.

Mi pozdravljamo novega bana v trdnem upanju in pričakovanju, da bo uveljavil brez obzira na desno in levo v upravi Dravske banovine načelo absolutne (popolne) pravičnosti in nepristranosti. Več narod ne zahteva.

Izjave bana dr. Marušiča.

Novi ban dr. Drago Marušič je izjavil takoj po svojem imenovanju dopisniku ljubljanskega »Jugoslavana« to-le:

»Zaupanje Nj. Vel. kralja me je postavilo na to odgovorno mesto. Skušal bom z vsemi močmi, da se izkažem vrednega tega zaupanja mi položaja; v polni meri se zavadam težke naloge in odgovornosti, katero prevzemam. V složnem delu za veliko jugoslovansko idejo, katera mora biti v smislu manifesta Nj. Vel. kralja od 6. januarja temelj vsakega državnega in narodnega dela, trdno računam na sodelovanje in podporo vse slovenske javnosti brez vsakršne razlike, da se bo razvoj Dravske banovine dvignil v kulturnem, gospodarskem in socialnem pogledu, tako da postane Dravska banovina to, v kar je poklicana po svojem položaju — avantgarda naše ljubljene Jugoslavije.«

»Naša vas, to je jedro naroda.«

Dopisniku ljubljanskega »Jutra« pa je dal sledečo, zlasti za kmete važno izjavo:

»Kot ban si bom prizadeval opravičiti zaupanje, ki mi je bilo izkazano. Za svojo

najvišjo dolžnost bom smatral, da povsod in vsekakor delujem v smislu kraljevega manifesta od 6. januarja in zakona od 3. oktobra. Tu ne bom poznal kompromisa. Narodno in državno edinstvo mi je nad vse. Trdno se nadejam, da se mi na tej podlagi posreči združiti k sodelovanju vse iskrene in pozitivne nacionalne činitelje v naši ožji domovini brez razlike na nekdanje strankarske opredelitve. Številna gospodarska, prometna in socialna vprašanja so še odprta, s skupnim naporom dobromislečih se bodo dala koristno rešiti. Pri srečo mi zlasti tudi brige in skrbi našega podeželja; naša vas, to je jedro naroda, zanjo bo treba mnogo storiti.

Trdno upam, da me bodo pri mojem delu podprli vsi, ki iskreno želijo in hočejo napredek naroda in države.

* * *

Novi ban Dravske banovine je prevzel posle banske uprave v torek 9. t. m.

Ob tej priliki je imel na uradništvu sledeči nagovor:

Gospodje! Pri prevzemanju banskih poslov Vas iskreno pozdravljam kot svoje najožje sodelavce in si želim pri tem z Vami tesnega sodelovanja, ki naj sloni na medsebojnem zaupanju.

Železna disciplina in brezkompromisna objektivnost se pri dobri in pošteni upravi razumejo same po sebi. Državni uradnik, kateremu pri njegovem poslovanju ne služi kot podlaga izključno le poštenje, zakon in državni ter splošni interes, in ki se da zavesti od interesov posameznikov ali skupin, zlorablja svojo moč in zaupanje, ki mu je poverjeno.

Na vsak način hočem — svest si svoje velike odgovornosti pred kraljem, domovino in bodočnostjo — biti zvesti čuvar nad poslovanjem banskih uradov in institucij.

Toda jaz pričakujem od Vas, gospodje, še več, še mnogo več: da namreč v svoje delo vnesete vso svojo dušo in vse svoje srce, vso svojo ljubezen in udanost do kralja in domovine ter do naroda, zlasti do našega malega človeka. Vedno moramo imeti pred očmi in gojiti vse panoge narodovega življenja, naj se javljajo v katerikoli obliki; toda zavedati se moramo, da sta glavna ste-

bra naše domovine kmet in zemlja. Zato moramo posebno brigo posvetiti našemu kmetu in delavcu, kot glavnim produktivnim silam narodnega gospodarstva.

Kar se tiče smernic našega dela, nam jih je jasno začrtal naš ljubljeni veliki kralj Aleksander v svojem historičnem manifestu od 6. januarja in v osnovnem zakonu o novi uredbi kraljevine Jugoslavije od 6. oktobra lanskega leta, s katerim je bila ustanovljena tudi Dravska banovina. Navodila za poslovanje, ki so veljala za mojega predhodnika na tem mestu, prvega bana Dravske banovine, gospoda ministra ing. Dušana Serneca, veljajo brez izpremembe tudi za mene. Delo, započeto od mojega predhodnika za koncentracijo vseh narodnih konstruktivnih sil, hočem nadaljevati, razširiti, poglobiti, dovršiti. Pri tem računam na podpora vseh Slovencev. Kdor je pravi jugoslovanski patrijot, ne sme ostati ob strani in še manj delo ovirati. In, kakor so pri skupnem delu vsi dobrodošli, ki imajo dobro voljo, ne sme biti in ne bo dovoljeno nobenemu, da to delo, ki ima edini cilj, da dvigne narod in državo, kakorkoli ovira.

Osnovna ideja vsemu našemu delu mora biti državno in narodno edinstvo ter ljubezen in udanost do naše skupne domovine, velike in močne Jugoslavije, kateri moramo vsi brez izjeme služiti.

Moj cilj je ustvariti iz Dravske banovine pokrajino, ki bo po svoji nacionalni jugoslovanski zavesti, po svoji narodni disciplini in po svojem vzornem gospodarstvu postala vzor ostalim krajem naše velike domovine, ponos naše države in pravi biser v svetli jugoslovanski kroni.

Ljubezen do domovine pa zahteva tudi bratsko ljubezen, strpnost in medsebojno spoštovanje. Nad vsem tem mora biti nesebično in pošteno delo, katero mora temeljiti na etičnih načelih, kajti ta edina morajo dovesti trajen uspeh.

Zaključujem z izjavo zahvalnosti, ljubezni in neomajne vdanosti Nj. Vel. kralju Aleksandru in Njegovemu vzvišenemu domu, in z izjavo vernosti in globokega spoštovanja prvemu upomočniku Nj. Vel. kralja predsedniku vlade gospodu Petru Živkoviću in kraljevski vladi.

Živelo Njegovo Veličanstvo kralj Aleksander!

prevzeti in prežeti vso našo miselnost, če hočemo res enkrat postati gospodje na onih tleh, ki jih obdelujejo naše kmečke roke.

V beli kraljevski Zagreb smo prišli tem rajše, ker smo hoteli ne le podati bratsko desnico našim kmečkim tovarišem iz drugih pokrajin naše skupne države, ampak hočemo tudi skupno povedati vsemu svetu, da kraljevina Jugoslavija je in mora biti, ker je to skupna domovina srbskega, hrvaškega in slovenskega kmeta. Mi slovenski kmetje se sicer ločimo od svojih tovarišev po podnebnju in po našem obdelovanju zemlje, ki nam ga narekuje sama narava, veže nas pa vendar skupna, mogočna zavest, da smo kmetje in da smo bratje, ki hočemo z vso svojo silo čuvati našo kupno hišo, našo kraljevino Jugoslavijo.

Svečano izjavljam v svojem in, mislim, ne samo v imenu onih tisočev slovenskih kmetov, ki prisostvujejo temu veličastnemu zborovanju, temveč tudi v imenu vsega slovenskega kmečkega ljudstva prepričanje, da je naš obstoj ter gospodarski in kulturni napredek mogoč in zajamčen samo v veliki, močni in edinstveni Jugoslaviji. Izjavljam pa tudi našo neomajeno voljo, da hočemo našo Jugoslavijo v slučaju potrebe braniti do skrajnosti že zato, ker se zavedamo, da je Slovenija njena predstraža.

Mi kmetje smo najmočnejši element miru, kajti naše delo zahteva mir. Miru pa žalibog do nedavnega časa nismo imeli. Preveč stare miselnosti je bilo v nas, da bi se bili mogli otresti starih napak kar čez noč. Morala je priti šele odločna beseda vladarjeva, ki je napravila red in začela utirati nova pota za naš razvoj, — pota, kakoršna zahteva ne le stara zgodovina, ampak predvsem novi položaj, v katerem živimo mi in v katerem bodo živeli naši otroci. Zato smo pozdravili z vso iskrenostjo odločen korak Nj. Vel. z dne 6. januarja, ker smo prepričan, da nas bo vodil ta korak tudi do notranjega miru in do složnega dela, ki nam je prav tako potrebno kakor mir na zunaj. Mi hočemo spoštovati vse, kar je komu sveto, ker ravno mi kmetje najbolj cenimo svetlo prošlost naših domov in na ta način upamo, da se bomo našli prej ali pozneje vsi, brez razlike vere ali plemena v sreči in miru pod skupnim krovom naše skupne države in naše presvetle vladarske hiše, ki izvira iz naše kmečke zemlje. Naj živi Jugoslavija, naj živi Nj. Vel. naj živi naš složni kmečki stan!

Govor slovenskega kmeta je bil navdušeno sprejet in odobran.

Sledili so govorniki, razni kmetje in ostalih delov države, nakar je vsa ogromna množica odkritih glav prisegla:

Prisegamo pri Bogu Vsemogočnem in pravičnem, da hočemo ostati našemu kralju Aleksandru I., ki je naš narod vodil od slave do slave in ž njim preživel vsa trpljenja in bolesti, in naši domovini ostati vedno zvesti in vdani sinovi.

Prisegamo, da se hočemo pod svetim znamenjem, pod našo jugoslovansko zastavo ki nam jo je kralj izročil, vselej zbirati in jo varovati neomadeževano ter jo s slavo ovceno izročiti bodočim rodovom.

Prisegamo, da hočemo, ujedinjeni pod tem svetim znamenjem in pod vodstvom našega modrega in ljubljene kralja biti trepet in strah naših notranjih in zunanjih sovražnikov in da hočemo s krvjo naših najboljših sinov napojeno zemljo braniti do zadnje ga svojega diha.

Prisegamo, da hočemo vse svoje delo vse svoje podvige, vse svoje misli in želje prešiniti z geslom:

Vera v Boga za kralja in domovino. Tako mi Bog pomagaj!

Po prisegi je bila odposlana udanostna brzojavka N. Vel. kralju in predsedniku vlade generalu Petru Živkoviću.

Kmetje so zborovali.

Vsederžaven kmetijski pokret. Nad 100.000 kmetov. Veličastne manifestacije Nj. Vel. kralju in Jugoslaviji.

8. december pomeni nov ogelni kamen v zgodovini jugoslovanskega kmečkega gibanja na potu k skupnosti in slogi slovenskega, hrvaškega in srbskega kmeta. Nepregledne množice so se valile po zagrebških ulicah in se kakor veletoki izlivala na Jelačićev trg v Zagrebu. Od najjužnejših krajev naše države do severne predstraže Jugoslavije — Slovenije. Pravijo da jih je bilo nad sto tisoč. Ni toliko važno število kakor duh in volja, ki sta vladala med zborovalci. Duh pa je bil jasen in volja odločna, da je Jugoslavija naša skupna domovina, in da mora biti Jugoslavija močna in edina pod žezlom našega junaškega in modrega vladarja.

Stvar kmetov Jugoslavije je, da bo ta njihov cilj dosežen. Zagrebško zborovanje nam je vtilo polno mero zaupanja, da se bo edinstven kmečki pokret po celi državi tako utrdil in poglobil, da bo imela država najsigurnejši temelj v njem, kmet pa v njej zagotovilo mirnega in uspešnega socialnega, gospodarskega in kulturnega razvoja.

Govor Karla Kovačevića.

Točno ob 10. uri je kmet Karlo Kovačević otvoril zborovanje ter imel govor, ki so ga kmetje neprestano odobraval. V svojem govoru je najprej povedal pomen današnjega zborovanja ter se nato dotaknil vseh perečih in aktualnih vprašanj, ki se tičejo naše države in o nalogah, ki jih moramo še izvršiti za njeno popolno konsolidacijo. Ker nam je danes vsled premalega prostora nemogoče priobčiti Kovačevićev govor v celoti, bomo to storili v prihodnji številki.

Za Kovačevićem je govoril zastopnik srbskih kmetov, nato je pa spregovoril za slovenske kmete Albin Roman, predsednik bivšega oblastnega odbora slovenske kmečke stranke:

Dragi bratje kmetje! Dovolite mi predvsem, da vas vse, kar vas je zbranih na tem veličastnem zborovanju, iskreno pozdravim kot vaš slovenski kmečki tovariš iz Dravske banovine. Obenem se vam zahvalim na povabilu, da se udeležimo tega vašega zborovanja, ki naj bo mogočna in sijajna manifestacija kmečke misli, tiste misli, ki mora

Najstarejši kmečki narodi.

(Nadaljevanje.)

Hebrejci ali Kananejci, ki so bivali v Palestini, so bili deležni in tudi pod vplivom kulture sosednje Mezopotamije in Egipta in so se na isti način razvijali. Iz nomadov so postali poljedelci in pozneje dobri obrtniki. Okrog l. 1200 pr. Kr. pa so že drugič podlegli Izraelcem, ki so došli iz Egipta pod Mojzesovim vodstvom. Posvetili so se poljedelstvu in so pridelovali žito, vino, olje in smokve.

Za časa Salomonove vlade je izredno cvetela trgovina z oljem in pšenico, medom in balzomom. V mestih so se množili bazarji in izredno razkošje.

Razlika med Izraelci in ostalimi narodi se očituje v verski kulturi. Dočim so bili drugi narodi mnogobožci, so Izraelci častili le enega Boga — Jehovo (bivajočega).

Mojzes, največji izraelski državni in agrarni reformator, je učil, da je zemlja božja lastnina. Edini Jehova je njen gospodar, za njim pa narod. Vsako pleme je posedovalo del zemlje, izvzeti so bili svečeniki (leviti), ko je niso obdelovali.

Vsako sedmo leto so pustili sedmino zemlje v prahi. To je bilo valbat — leto ali leto počitka. Izraelci so torej znali, da praha posvečuje plodnost zemlje.

Vsako 49. leto so zemljo delili, da so preprečili poedincem čezmerno kopičenje.

Ko pa so pozabili na modre Mojzesove postave, je zemlja prešla v last manjšine, ki je zvrčala bremenena na najšibkejšo.

Izrael se je zrušil na socialnih krivicah. Končno je proroški duh Jeremije pokazal na izkoriščevalce naroda, katere je opozoril na Mojzesove modre zakone:

»Vrnite jim (poljedelcem) oranice, vinograde, hiše in kar sta nagrabili žita, masti in olja!«

Tako se je zgodilo in narod je znova oživel.

*

Takrat so prvi nastopili Feničani kot izrazito trgovski orientalski narod. Morska plovba in prekomorska trgovina sta tvorili bistvo njegovega gospodarstva, dasi so se bavili tudi z vinarstvom, s pridelovanjem olja in ladjedelstvom, za kar so dobivali potrebni les (cedrovino) v gorovju Libanonu.

Njim se ima Evropa zahvaliti za razne kulturne rastline in mere, ki so jih tja zanesli. Feničani so se radi naseljevali po poljedelskih pokrajinah in so nečloveško odirali delovno ljudstvo, ki jim je z otroško vero nasedalo. Nastavljali so z denarnim gospodarstvom zanjke tako uspešno, da so zlasti poljedelci z družino vred cepali v sužnost, ker niso mogli v določenem roku poravnati svojega dolga.

Občevanje Feničanov z evropskimi ljudstvi je najbolj hasnilo prvemu evropskemu narodu, ki je že v 7. stol. pr. Kr. osredotočal vse gospodarsko in kulturno življenje.

To so bili Grki (Greci — Heleni).

Grki so se že v sredini 2. tisočletja pr. Kr. naselili v Greciji (Grško) kot polnomadi, došli iz severozapadnih pokrajin. Polagoma so se oprijeli poljedelstva.

Uvedli so male države, kjer so se sami vladali (demokracija = vlada ljudstva). A do visoke kmečke kulture se niso Grki nikoli povzpeli, prvič, ker zemlja ni bila za to posebno prikladna, drugič pa se jim je že zgodaj zahotelo po kulturi orientalskih narodov, pred vsem one Babiloncev in Egipčanov. S poslednje so že zgodaj prišli v stik, ko so zasedli otok Kreto, kjer je poleg poljedelstva cvetela visoko razvita obrt.

Že v 14. stoletju so zasedli otok Ciper in trčili s Feničani. Kot vselej in povsod, so

tudi tukaj zavzeli najprej rodovitne ravnine ob izlivih rek (Kestra in Evrimendon).

Vedno bolj so prodirali iz Egejskega v Sredozemsko morje, zavzeli otok Sicilijo in Italski polotok ter se nato obrnili proti Egiptu in Črnemu morju. Ko so razširili svoje kolonije čez Španijo, kjer so, kakor na Cipru, odkrili zlate in srebrne rudnike, in prodrli celo do Britanije (Angleška), ki jim je tudi dajala jantar in kositar, so že izgubili na značaju poljedelskega naroda. Kot pomorščaki so bili vedno v neposrednem stiku s civiliziranim svetom. Odtod so presajali na domača tla materialno in duhovno življenje. Vtise veličastnih tujih mest, njihovega bogastva, sijaja in razkošja so utesili v gra inji novih mest. Politična moč je takrat bila v rokah plemstva. Kljub njegovemu padcu v 6. stoletju in popolni enakopravnosti naroda je kmet imel slabe čase. Ni mogel tekmovati z inozemskim žitom. Zabredel je v velike dolgove. Ker ni zmožgal visokih obresti, je po takratnem delovnem pravu padel v sužnost.

Tudi v Ameriki je hudo!

Ogromna brezposelnost. — Ljudje se nastavljajo v vrstah za kruh.

Ni še dolgo tega, ko so Amerikanci vedno in vedno ponavljali besede »prosperity«, t. j. da »uspevajo« s svojim gospodarstvom ali »prosperirajo«. To so govorili ameriški politiki in gospodarski voditelji tako dolgo, dokler se ni pokazala bridka resnica, ki je povedala, da tudi v Ameriki ni vse zlato, kar se svetli.

Nekaj časa (takoj po vojni) je v Ameriki bilo res dobro. Evropa je bilo izmozgana do kosti in je morala Amerikancem drago plačati vsak košček kruha in vsak žebelj, ki ga je potrebovala za svojo obnovo. Teh zlatih časov pa je danes konec, ker je žita že v sami Evropi dovolj in tudi industrija v Evropi je že tako močna, da sama ne ve, kam z blagom. Neprodano blago se je začelo počasi tudi v Ameriki kopičiti in fabrika za fabriko je omejila ali pa ustavila svoj obrat. Delavci so morali praznovati, delavec brez dela pa je slab kupec, ker nima zaslužka. Vrednost akcij raznih podjetij je začela padati in tako je prišlo do silnih finančnih polomov, kakoršnih svetovna zgodovina še ne pomni.

Brezposelnost.

Število brezposelnih delavcev cenijo danes v Ameriki na 3 in pol do 6 milijonov. Uradne statistike namreč v Ameriki o brezposelnosti ne poznajo, ker ne poznajo nobe-nega delavskega zavarovanja in nobenih podobnih socialnih institucij. Kakor pa trdi predsednik delavskih organizacij, ki so združene v »American Federation of Labour«, je brezposelnih že 20 milijonov, torej ena cela šestina ameriškega prebivalstva praznuje. To število pa se nanaša le na organizirane delavce. V stavbeni stroki praznuje 38 odstotkov vseh delavcev, v kovinarski stroki pa 23 odstotkov; v zapadnih in južnih ameriških krajih je še slabše. V Newyorku strada po podatkih policije nad 37.000 družin. Koliko pa je brez posla neoženjenih ljudi, tega policija ne pove, ker se za samce ne briga.

Večina teh ljudi se nastavlja pred vrati dobroteljskih privatnih ustanov po cele ure, samo da dobi košček kruha ali pa malo tople juhe.

Polne bolnišnice.

Nikjer se brezposelnost v Newyorku in po drugih večjih mestih tako ne pozna, kakor v bolnišnicah. V Newyorku morajo sedaj oskr-

Nasprotno pa je bila kolonizacija dobrodošla plemstvu, trgovskemu in obrtnškemu stanu — torej meščanstvu. Plemstvo se je namreč tudi kot lastnik velikih posestev posvečalo brodarstvu, trgovini in tudi obrti.

Naravno in umljivo, da je poljedelec v takih oboliščinah zapuščal domačo grudo in se naseljeval v mestih, njegov sin pa se je golih rok potikal po pristaniščih ali pa je stopil v mornarico.

Po grških mestih se je bohotilo denarno bogastvo. Zlata lakot je bila tako velika, da je bog Plut (Bog bogastva; odtod izraz plutokracija = lastniki denarnega bogastva) zatemnil slavo boginje Demetre, zaščitnice poljedelstva in npravstva.

Tlačena masa se ni mogla uspešno upirati krivicam, klonila je pod težo velikih bremen. Tudi v Atenah, ki je ohranilo poljedelski značaj, dolgo za drugimi mesti, je bil narod do grla v dolgovih. Na vsakem kosu zemljišča je »založni kamen« javno žigosal bremena (namesto v knjigah so Grki v kamne vklesali ime upnika in višino dolga.). Na okrog 20.000 svobodnih državljanov je prišlo 400.000 sužnjev.

bovati v bolnišnicah po 1500 oseb na dan več kakor v normalnih časih. Samo v prvi polovici letošnjega leta so imeli 147.000 bolnikov več kot lansko leto v istem času. Razni dobroteljski zavodi so odprli že na tisoče kuhinj za juho, ki jo dele sestradanim brezposelnikom zastoj. Druge ustanove skrbe zopet za prenočišča, ker mora na tisoče brezposelnih spati na prostem. Najbolj trpe trgovski nameščenci. Nekateri so bili že po 10 let in tudi po več v isti službi, danes pa so na cesti, ker ne morejo dobiti služb. Gorje pa tistim, ki so že bolj v letih!

Kaj dela vlada?

Brezposelnost in splošna beda je tako huda, da se je morala začeti tudi vlada resno baviti s tem vprašanjem. Najprej so znatno omejili priseljevanje in kdor nima precej denarja s seboj, tega ne pustijo več v deželo. Največ pa si obetajo od velikega delovnega programa, ki ga sestavlja posebna komisija, in ki naj obsega — velika javna dela za državo in za občine za daljšo dobo let, da bodo ljudje zaposleni.

Brezposelnost v Ameriki ni nova stvar. Huda kriza je bila že leta 1907, pa tudi leta 1921. je bilo hudo; a tako hudo kakor je sedaj, še ni bilo nikoli.

Privatna dobrotelnost.

Dokler pa ne bodo začeli velikih javnih del, morajo pomagati dobri ljudje. Uradniki, ki jih je 125.000, so izjavili, da so pripravljeno žrtvovati po 1 odstotek svoje plače za brezposelne, kar znaša mesečno 226.000 dolarjev. Tudi »armada spasa«, družba, ki »rešuje« (spasava) obupane in revne ljudi, nabere obilno darov. Banke so dale na razpolago 5 milijonov dolarjev za razna dela, s katerimi bo preskrbljenih 10.000 brezposelnih 30 dni. Občine ustanavljajo javne kuhinje in brezplačne posredovalnice za delo. Razna velika podjetja pa so obljubila, da ne bodo sedaj delavcev odpuščala, čeprav imajo manj naročil.

Predsednik Hoover pa je odredil, naj se za Božič zaposli v prometni in poštni službi 200.000 delavcev več kot navadno, zato pa naj odpadejo nadure za stalne nameščence.

Kakor je torej videti, tudi Amerika, zlasti Zedinjene države, niso več tiste obljubljenе dežele, kjer bi se cedilo mleko in med brez dela, ampak tudi Ameriko zvijajo prav taki gospodarski krči kakor nas v Evropi.

Petletni gospodarski načrt Sovjetske Rusije.

Vsak petletni gospodarski načrt sovjetskega narodnega gospodarstva je pojav svetovnega značaja ter se javlja kot zgodovinska črta, ki izkazuje rezultate ekonomske politike Sovjetske vlade v nadaljnjih petih letih. Na vsak način moramo temu pojavu posvečati precejšnjo pozornost, zakaj ekonomski razvoj zavzema prvo mesto v družabno-političnem življenju, a petletni gosp. načrt Sovjetske Rusije je ena najvažnejših točk v ekonomski politiki vobče.

Sedanji gosp. načrt Rusije je predviden in zaobsežen v letih 1928—1933. Predno pa pridemo k pregledu tega petletnega načrta, je dobro, če podčrtamo ono, kar je za boljševike glavno, in ono, kar se javlja kot važno; glavno je menda politična stran celotnega gospodarskega načrta, čeprav se za nas javlja le kot posebno vprašanje, a najvažnejša je gotovo ekonomska plat tega načrta.

Novi načrt je bil formalno potrjen na poljedelski konferenci Sovjetov v Moskvi 16. maja 1929. Na tem kongresu so bili glavni govorniki Rikov, Križanovski in Kujbišev. Prvi je razpravljal o preglednem značaju novega petletnega načrta, drugi o gospodarsko-ekonomski strukturi načrta samega, tretji pa o možnosti, ki bo določala hitrost razvoja gospodarskega načrta. Ta tri izvajanja vsebujejo naslednje osnovne točke, ki sestavljajo temelj celega načrta: sovjetsko gospodarstvo mora postati po svoji obsežnosti prvo v svetovni produkciji, t. j. ne le da se izenači z gospodarstvom kapitalističnih zemelj, marveč da jim še prednjači; vsled tega mora postati sovjetsko gospodarstvo industrijsko-poljedelsko, a ne poljedelsko-industrijsko. Da se te predvidene naloge in uspehi dosežejo, mora iti razvoj vseh panog narodnega gospodarstva tako in v taki smeri, da bo vodilna veja narodn. gospodarstva industrija, t. j. meščansko gospodarstvo. Razumljivo je, da ta smer cilja ter temeljno socijalno pregrupiranje predvideva v bistvu porast industrijskih delavcev in skrčenje kmetijskega življa ter vsled tega podrejenost kmetovalčevih interesov interesom delavca. — Da se bo industrija dvignila, je treba zanjo vložiti 16½ milijard rubljev (v petletnem gospodarskem načrtu 1923—1928 samo 4,4 milijarde) tako, da se glavna industrija dvigne do 25 milijard. Fondi elektrifikacije morajo znašati do 5 milijard; železnice 18 milijard; osnovni kapital poljedelskega gosp. 39 milijard. Iz številke je razvidno, da so osnovni fondii industrije in elektrifikacije trikrat manjši od fonda poljedelskega gospodarstva. Vendar so na kongre-

su predvidevali, da mora biti na koncu petletnega gospodarskega načrta (leta 1932/33.) stanje tako, da bodo fondii industrije in elektrifikacije popolnoma izenačeni s fondii poljedelskega gospodarstva.

To je v glavnih črtah izredni načrt, ki ga je sestavila Državna komisija, imenuje se tudi »Načrt velikih del«. Prvi cilj tega načrta je »industrijalizacija zemlje«.

Morda bo načrt uspel, to bo pokazal razvoj, v kolikor že ni, vendar ni zgrajen na skupnostnem razvoju najglavnejših vej narodnega gospodarstva, industrije in poljedelstva, marveč na osnovi računa, kakor se bo razvijala ena sama smer, gosp. — industrija, na račun poljedelstva ter vidimo, da se medtem, ko se državna industrija hitro razvija (povprečno 20 odstotkov na leto), poljedelstvo zmanjšuje in se v njegovem razvoju ne morejo zabeležiti večji porasti.

Podatki za leto 1927/28 so precej problematični. Leto 1927/28 je bilo v pogledu poljedelskega gospodarstva precej slabo; dalo je celo deficit (proc. — 1,1%). Res je, da je površina zemlje precej velika, ali bruto produkcija lana, sladke pese in tobaka je manjša od predvojnne.

Bruto produkcija žita v milijonih ton, v teku zadnjih štirih let kaže naslednje:

1925/26	74,5
1926/27	78,3
1927/28	73,6
1928/29	73,3

Tako izkazujejo številke najvažnejše veje gospodarstva: žitarice. Če vzamemo v obzir, da se baš ta veja javlja kot glavni izvoz prihoda sovj. blagajne, moremo reči, da bo novi petletni načrt najtežje izkustvo za gospodarski ustroj — da ne bo dvignil produkcije, marveč le nekoliko oslabil. Na koncu ob izvršitvi novega petletnega gospodarskega načrta bodo lahko rezultati isti kot so bili ob koncu prejšnjega načrta —: silni denarni prihodi državne blagajne, med narodom pa pomanjkanje v mnogih ozirih.

Samo na kratko smo prikazali ta gospodarski načrt sovj. Rusije. Prihodnjic se temeljiteje pozanimamo zanj in njegove rezultate v prvi tretini njegovega razvoja; zakaj osobito s svojo ekspanzivno silo je napravil na svetovnem trgu precejšnjo zmedo, tako, da je nastal sovjetski pritisk na svetovni gospodarski trg pravi problem, ki ga Evropa in ostali kontinenti ne bodo mogli z enim zamahom rešiti.

Velik proces v Požarevcu.

V Požarevcu v Srbiji so nedavno pričeli s procesom, ki javnost dokaj zanima, ker sedi na zatožni klopi nič več in nič manj kot 70 obtoženih in je poklicanih nad 800 prič.

Tega si mi tukaj ne moremo predstavljati, ne da bi mislili na neko zaroto, upor ali kaj sličnega, ker bi menili, da pri navadnih zločinih ne more biti udeleženih toliko ljudi. Ali vendar se gre samo za roparske napade in rope. Da vidimo, kako je do tega prišlo.

V početku leta 1929 sta bila ubita dva razbojnika blizu Požarevca v vasi Čirikovac. Imenovala sta se braća Barbulović. Ovadil ju je človek v pijanosti, ki je prišel k velikemu županu in rekel, da sta Barbulovića v neki bajti v Čirikovcu. Veliki župan od početka ni hotel verjeti ovaditelju, vendar je obvestil policijo in žandarmerijo. Ti so obkolili hišo in jo oblegovali. Prišla je v pomoč tudi vojska. Začelo je puškarenje; na kraju so polili hišo z bencinom ter podteknilo požar na par mestih. Ko sta razbojnika, ker jima je postalo vroče pod nogami, zapustila gorečo hišo, sta bila ustreljena.

To ne bi bilo nič posebnega. Toda policija je našla na prstu enega razbojnika zlat prstan predsednika občine Prugovske (vas v bližini Požarevca), ki je bil ubit v novembru 1928 leta. Takrat ni nihče vedel in mogel z gotovostjo reči, kdo so bili razbojniki, ki so predsednika Stankovića ujeli na njivi ter ga z hlapi vred odgnali v njegovo hišo, kjer so vse izropali, zaprli vanjo rodbino in hlape, predsednika samega pa potem odpeljali na isto njivo ter ga tam ubili. Takrat mu je eden od razbojnikov snel prstan ter si ga nataknil. Po njem so spoznali, da sta bila Barbulovića glavna krivca, vendar niso mogli ugotoviti sokrivcev, ker sta bila razbojnika ustreljena. Svoji predsednika so začeli na svojo roko poizvedovati. Izrazili so svoje sumnje. Policija je razne ljudi zaslišala — eden je izdal drugega in osumljenih in obtoženih je bilo zmeraj več in več. Potem so spravili v zvezo z gori omenjenim roparskim napadom tudi roparski napad na blagajno Požarevačke trgovske banke, ki se je izvršil po noči v sredini Požarevca, ko so bili mnogi Požarevčani na novoletni zabavi 1927-28 po gostilnah, in pa še druga do sedaj nepojasnjena razbojništva.

Proces bo trajal več tednov.

Omenjeni predsednik Stanković je bil vrl, pameten in marljiv kmečki gospodar. Ko je dokončal študije v gimnaziji, se je lotil kmečkoga posla in ostal zvest grudi, ki je hranila pradede in njega. To bi tudi mnogim našim kmečkim sinovom priporočali, ker šolan kmet izda za tri kmete.

Bil je pristaš bivše srbske zemljoradničke stranke, boril se je za pravice kmeta in imel je seveda mnogo političnih sovražnikov, ki so baje našantali razbojnike nanj. Seveda je imel tudi mnogo spoštovalcev.

Nadjamo se, da bo pokojnikova družina in mnogi drugi, ki so bili prizadeti po roparskih umorih zloglasnih Barbulovičev in njihovih jatakov, prišli do svojih pravic, o čemur bomo bralce Kmetskega lista obvestili.

Velik proces v Moskvi.

Močno zastražena obtožna klopa v znamenitem procesu, kjer so sodili veleizdane obtožene zastopnike inženerske skupine. Obtoženih je bilo 8 inženerev. Proces še ni končan.

Največjo izbiro

kuhinske posode, in to aluminijaste, železne in emajlirane, različnih kvalit in barv, po najnižji ceni, nudi trdka z železnino

Stanko Florjančič

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 35

Dopisi

Belokrajna. 50letnica Franca Pezdirea. 50letnico rojstva je praznoval tiho v krogu svoje družine dne 26. novembra 1930. naš zvesti naročnik, posestnik in vinogradnik, g. France Pezdirec iz Drašič št. 25. Jubilant se je rodil l. 1880. 26. novembra v sredi vinskih goric v Slamni vasi kot sin širokoznanje belokranjske rodbine Pezdirčeve, ki se lahko naziva prava belokranjska kmetijska korenina. Dovršil je kmetijsko šolo na Grmu. Pred 20 leti je prevzel po svojem stricu lepo posestvo in vinograde v Drašičih, kjer marljivo in vzorno gospodari. Kot javnega delavca ga najdeš povsod, kjer gre za blagor in napredek kmetijskega stanu: v občinskem odboru, v Kmetijskem sreskem odboru, v odboru sedanje in bivše vinarske belokranjske zadrug, v Gasilnem društvu, šolskem odboru itd. S svojim možatim nastopom in svojimi modrimi in v težkih vprašanjih zreli nasveti je mnogo dobrega storil. Tihega, vedrega in moškega značaja ne klone vsakemu vetru. Uljuden je in gostoljuben nad vse! Ako pride tujec v našo belokranjsko Vipavo v Drašiče, je gotovo deležen njegove gostoljubnosti na domu ali v njegovi nad vse priljubljeni zidnici v Repici, kjer ti postreže s pristno drašičko kapljico, ki je vedno prvovrstna! Prizanesla mu ni seveda tudi svetovna vojna, v kateri je postal invtlid na roki. Bil je ujetnik na Ruskem, od koder je jedva živ prišel domov. Dasi je preživel pol stoletja in postal marsikaj, je vendar danes čil in zdrav na duhu in telesu, ter oče 7 otrok, od katerih mu žive danes 4. Najstarejši sin France ima danes že 19 let in mu je pri gospodarstvu desna roka, sin Stanko pa obiskuje že V. raz. gimn. v Novem mestu. Poleg teh ima še dve brhki hčerki. Zaključujemo te vrstice z željo, da ostane naš jubilant še dolgo vrsto let čil in zdrav v krogu svoje ljubljene družine in v krogu svojih prijateljev v ponos in blagor domovine. Zdravo! — Prijatelj.

Sv. Jurij ob Ščavnici. Proslava 1. decembra se je tudi to pot vršila pri nas nad vse veličastno. V nedeljo popoldne je priredil tukajšnji Sokol svečano akademijo z lepim, peštrnim sporedom. Po nagovoru br. staroste je imel lep, globoko začrtan govor župni delegat br. Zorko iz Maribora. Predvsem so veljale njegove besede naši mladini, ki je naš up in naša nada. Vsem onim našim bratom, ki ječijo pod tujim jarmom, so se odposlali v duhu naši prisrčni in bratski pozdravi... Najprej je nastopila ženska deca. Vaje je izvajala zelo ljubko, tako, da jih je morala ponoviti. Vaje članov so bile dobre, prekosile pa so jih vsekakor vaje članic. Moška deca je izvršila svojo nalogo v popolno zadovoljstvo, le pri prvem nastopu je bila nekako zmedena. Najboljše med vsemi pa so se topot odrezale ženske naraščajnice. Vsa čast njim in njihovemu vadiatelju! Pevske točke, kakor tudi tamburaške, ki jih je Sokol proizvajal skupno z Zvezo slov. fantov in deklet, so žele ogromen aplavz. Vsa čast in zahvala za to lepo uspešo akademijo, ki se je zaključila z državno himno in »Zovi, samo zovi...« gre neumorno delavnemu društvenemu načelniku in prosvetarju br. Drago Korošaku, kakor tudi načelnici sestri Kurbošovi. Tudi vsem ostalim vadiateljem, pevcem in pevkam ter tamburašom, najlepša hvala. Tebi, Šentjurski Sokol, pa kličemo: Naprej po začrtani poti! Po akademiji se je v mraku formirala povorka. Na čelu državna zastava, nato sokolska mladina, gasilska župa z 80 člani, društvo starih vojakov člani in članice ter ostalo občinstvo. Skoraj vse hiše okrog šole kakor tudi oddaljeneje so bile lepo razsvetljene. Med sviranjem gošbe, prepevanjem narodnih pesni in koračnic se je pomikal sprevod po celi vasi na Jamno in v Biserjane. Vzklikalo se je Nj. Vel. kralju, naši lepi Jugoslaviji in našemu ponosnemu Sokolu. Računamo lahko, da je bilo v sprevodu do 400 ljudi, par sto pa je bilo tudi gledalcev ob potu. Pred šolo je bil majhen nagovor o pomenu 1. decembra, na križpotju pod cerkvijo je zaključil povorko br. Korošak.

1. decembra 1930 se je Sokol udeležil cerkvene slavnosti, po maši je br. starosta zaprisegel novo članstvo.

Jurjevski Sokol je prebil led, stoji na trdni podlagi in smo uverjeni, da bo to društvo v ponos Sokola kraljevine Jugoslavije. Zdravo!

Potek sadnega ogleda v Naklem.

Sadarska podružnica v Naklem pri Kranju je preredila v nedeljo, dne 9. novembra t. l. sadni ogled v novi šoli v Naklem. V sadnem okolišu Naklo je bila letošnja sadna letina dokaj dobra, zato se je udeležilo ogleda znatno število kmečkih sadjarjev iz vseh pristojnih vasi. Ogled je otvoril s primernim nagovorom g. J. Suštica že v soboto ob 4. uri popoldne. V nedeljo, ob času največjega obiska razstave popoldne je predaval o sadjarstvu g. A. Zdošek nato je vzpodbujal šolski upravitelj g. J. Jerše zbrane sadjarje k umnemu sadjarstvu in podpiranju sadarske podružnice pri njenem težkem delu za napredek te panoge. Pri aranžiranju obširnega sadnega ogleda so sodelovale gg. učiteljice, soproga g. šolskega upravitelja, načelnik podružnice gosp. Tomaž Križnar in tajnik podružnice g. Jerše.

Sadni ogled v Naklem je imel predvsem poučen namen. Razstavljeno sadje je bilo razdeljeno na 3 ločene oddelke in sicer: 1. Sadne sorte, ki spadajo v novo določeni sadni izbor za kranjski okraj. 2. Sadne sorte, katere sicer niso sprejete v novi sadni izbor, vendar jih kaže še nadalje gojiti povsod tam, kjer zanesljivo dobro uspevajo in dokler obstoja dotično drevje. 3. V tretjem oddelku so bile razstavljene vse tiste sorte, katere danes i-kakor ne odgovarjajo ne za domačo rabo in lokalni trg, še manj pa za širšo kupčijo. V tej skupini so bile zastopane vse malovredne sorte, a tudi take boljše sorte, ki ne spadajo iz podnebnih in talnih ozirov v ta okoliš in jih je vse skupaj treba odstraniti čimprej iz kmečkih sadovnjakov s sistematičnim precepjanjem. Kmečki sadjarji so imeli najboljšo priliko, spoznavati sadne sorte vobče, predvsem pa razločevati dobre kupčijske sorte od malovrednih sort, katere treba čimprej izčemeriti iz sadovnjakov. Važno je bilo zlasti spoznavanje sort novega izbora, ki je za bodočnost sadjarstva velikega pomena.

Podlistek

Valeska pl. Bethusy-Huc — I. Albrecht:

Romarji.

Na leci, ovenčani s cvetjem, je stal zunaj pred romarsko cerkvijo frančiškan in je pridigoval v poljskem jeziku: »Mati božja vas ljubi vse, ki ste prišli od daleč iz Galicije in Rusije, kakor tudi vas, ki ste prišli k njej iz naših šlezjskih vasi, da prejmete iz njenih blagoslovljenih rok to, kar je najboljšo za vas. Ona namreč ve, česa vam je treba, kakor ve mati, kaj potrebuje njeno dete.«

Pridigarjev krepek glas je odmeval daleč naokrog nad večtisočglavo množico, ki se je gnetla v ozki dolini, kjer je stala cerkev, in ki je z glavo pri glavi in s kolenom pri kolenu klečala vse naokrog po pobočjih. In ko je menih zaklical »Amen!«, so pristopili mladi rudarji v lepo se prilagajajočih prazniških nošah k Marijinemu kipu, ki je v naravni velikosti stal pred odprtimi cerkvenimi vrati in so ga obkrožala belooblečena dekleta. Rudarji so na nosilkah dvignili kip na rame in med doneanjem bobnov in trompet se je začela množica navkreber pomikati po poti, držeči izpred romarske cerkve proti samostanu. Za nosilci kipa so stopali drugi rudarji, da izmenjajo tovariše, če bi se utrudili, in temno gručo

črno oblečenih mladih moških so na gosto obkrožale mladenke v belih prazniških oblekah.

Na desnem krilu rudarjev je korakal Andrej Zorka in njegove iskre oči so venomer iznova pogledavale po plavalasi sosedi, ki je s častitljivo resnim obrazom stopala kraj njega. Pogled je imela uprt na molek, rokam se je poznalo, da so delovne, in niso tako nič pristojale lahki beli obleki, kakor je bilo sploh videti, da še sama ta obleka ni delana za ljubko postavu nje, ki jo nosi; kajti bila je na vse plati preširoka in predolga.

Andrej je moral misliti na angele v cerkvi, ki so v mnogo predolgih oblekah tudi bili videti tako ginljivo neokretni. Vzlic temu mu je mala vedno bolj ugajala, čim dlje jo je gledal. Tedaj se je tudi ozrla nanj in je pri tem močno zardela. Cutila je namreč že med pridigo, da se rudar ozira po njej, vprav v trenutku, ko je bil dejal pater, da Mati božja da vsakomur to, kar je zanj najboljšo.

»Danes je pa vroče,« je končno tiho spregovoril Andrej.

»Seveda je,« je odgovorila.

»Lepo obleko nosiš,« je nadaljeval, »ali si pa morda celo mestna gospodična, ki bi jo moral vikati.«

Ona je odkimala.

»Na polju delam; gospodarjeva hčerka mi je podarila obleko, ker ji ni bila več prav, a za tako imenitno procesijo je treba imeti belo obleko.«

»Meni je všeč, če nisi gospodična,« je menil on. »Moja mati pere ljudem.«

»Oh, moja je pa že mrtva, in oče se je drugič oženil, pa mi je hudo doma!«

»Kako ti je pa ime?«

»Padorjeva Lenka sem iz D-a.«

»Lenka — to je lepo ime!«

Njuna pogleda sta se spet srečala in Lenki je hipoma bilo, kakor da zvonovi, ki so zveneli sem gori iz doline, in oni, ki so zveneli sem doli iz samostana, pozvanzajo prečudno lep koral, vsebujoč samo dve besedi: »Le najboljše, le najboljše!«

Tedaj se je domislila, da bi utegnilo biti greh, če bi med procesijo mislila na kaj drugega nego na svetnike božje, pa je vprašala rudarja:

»Kdo je pa tvoj krstni patron?«

»Po svetem Andreju so mi dali ime,« je odvrnil.

Tedaj je Lenka prav prisrčno molila v čast svetemu Andreju.

Zdaj so prispeli do samostana. Romarji so se gnetli za Marijino podobo na samostansko dvorišče; kajti dvorišče ni bilo dovolj veliko za vse in jih je mnogo moralo ostati pred vrati. Tako so potisnili Lenko tesno k Andreju. In ko sta se zdaj oba mlada glasova strnila v romarsko pesem, ki jo je začel peti prvi pevec, je bilo obema kakor da imata le še en sam glas in da spadata drug k drugemu. Za pesmijo je bila na vrsti nova pridiga in Andrej in Lenka sta sta ves čas stala naslonjena drug na drugega. Njuña lica so žarela in pogledi so se stapljali.

Dalje prihodnjš.

Novice

V današnje številko »Kmetkega lista« smo Vam priložili poštno položnico, katere se poslužite po možnosti še tekom tega meseca. Naročnina za leto 1931 ostane kakor doslej 30 Din za celo leto.

O vojaških nabavah in trošarini. Finančno ministrstvo, oddelek za samoupravne davke, je poslalo okrožnico vsem banskim upravam o plačevanju davkov za vojaška naročila. Na podlagi čl. 74. zakona o administraciji vojske in mornarice daje finančno ministrstvo navodilo banovinskim in občinskim upravam, da se od vojaških dobaviteljev za dobave vojski ne more zahtevati niti občinska niti banovinska doklada na trošarino. Čl. 74. omenjenega zakona je mišljen v korist vojske, da bi se dobave pocenile, ne pa v korist dobaviteljev. Da ne pride do zlorab, odreja zato ministrstvo, da se od vojaških dobav plačujejo te doklade s tem, da imajo pravico do povračila vsote na podlagi potrdila, overovljenega od vojaškega oblastva.

Jubilej dela zadrugarjev-mizarjev. V nedeljo 30. novembra so praznovali 22-letnico produktivne zadruga ljubljanskih mizarjev; združena je bila ta slovesnost z otvoritvijo velike moderne strojne delavnice. Ta zadruga ima danes 50 članov, od katerih je uslužbenih 47. Razpolaga z 12 modernimi stroji ter ima poleg mizarске delavnice še ključavničarsko in električno. Zadruga uživa s svojim solidnim delom velik ugled.

Za znižanje cen kruha. Banska uprava Dravske banovine je po naročilu ministrstva za notranje zadeve izdala nalog vsem srezkim in mestnim načelstvom, da takoj podvzamejo primerne korake za znižanje cen kruha.

Akademski pevski društva v Beogradu. Zveza akademskih pevskih društev je priredila pretekli teden v Beogradu velik koncert, na katerem so sodelovala pevski društva iz vseh visokošolskih mest Jugoslavije. Koncertu je prisostvovalo tudi Nj. Vel. kralj.

Umrl je v Karlovcu tamošnji zaslužni župan Gustav Modrušan.

1 milijon za trboveljske rudarje. Na seji upravnega odbora T. P. D. je bilo sklenjeno, da se v omiljenje položaja nakloni en milijon dinarjev, ki se bo razdelil med najbolj prizadete delavce.

Drzna tatvina v vlakcu. Pretekli teden se je peljala z vlakom v Ljubljano gostilničarka Fr. Oblak iz Grahovega pri Cerknici. Med Rakekom in Ljubljano ji je neznan uzmovič izmaknil iz torbice razne vrednosti, med njimi tudi hranilno knjižico za 18.000 Din. Tatu doslej še niso izsledili.

V Sneberju so potegnili iz Save truplo malega utopljenca, v katerem so spoznali 4 letnega pol letnega Zvonka Štefeta, ki je pred dnevi utonil v Savi pri Kranju.

Tragična smrt 7letne deklice. V občini Črnomelj pri Koprivnici se je te dni priredila težka nesreča, katere žrtev je postala 7letna M. Šuka. Deklica je na paši zakuhala v neoprevidnosti pa se je preveč približala ognju, in se ji je vnelo krilo. Vso opekljeno so prepešili v bolnico, kjer je v groznih mukah umrla.

Boj z volkom. V neki vasi v Hercegovini je te dni napadel 15-letnega pastirja volk. Pastir je klicati na pomoč in se strjel. Fant je začel klicati na pomoč. Volka čuli kmetje in mu prihiti na pomoč. Volka so ubili, ko je bil raztrgan.

Noblovo nagrado za propagando miru sta dobila primas švedske cerkve Natan Svedenblom in državni tajnik Fra. Kellog. Svedenblom in državni tajnik Fra. Kellog. Svedenblom pravi, da se je človeštvo ponižalo

pod zverino. V človeški naravi ni, da mori svoj rod. Če je prišlo do tega, je kriv kapitalizem in njegova družabna red. — Bogzna, koliko Noblovih nagrad bodo še razdelili za propagando miru, a miru še ne bo!

Češki železarski kartel je znižal cene vsem vrstam valjčnega železa za 8%. — Torrej, tudi v industriji se bodo počasi zganili!

Madžarska vlada je prepovedala vsako kritiko Mussolinijevih del in del fašizma. Tudi vse knjige in brošure, ki obsojajo fašizem, so prepovedane.

Zedinjene ameriške države nameravajo popolnoma prepovedati vseljevanje tujih državljanov.

Ruski les in žito. Ruska trgovska družba »Arcosom« in neka angleška lesna družba sta sklenili pogodbo, po kateri je dobila ruska družba edino pravico uvažati v Anglijo mehki les. Pogodba velja za bodoče leto. — Ruski poslanik Sokolnikov pa je izjavil, da mora Rusija dvigniti izvoz na predvojno višino, ker ima zato vse pogoje; žita je več kot dovolj.

Norec ubil štiri ljudi. Pretekli teden je v središču Brna pobesnel neki krojač Soukupin pobil štiri ljudi. Najprej se je na dvorišču sprl in zabodel z nožem v trebuh svojo gospodinjico. Nato je s streljo iz revolverja ubil neko žensko iz hiše, dalje neko drugo mlado žensko in nekega policaja. Nato se je vrnil v podstrežje, kjer je stanoval in si še sam pogljal kroglo v glavo.

Nov hitrostni rekord je dosegel letalec Doret, ki je prevozil 1000 km s povprečno hitrostjo 290-230 km na uro.

12letni ženin. Kakor znano, se Anglija zelo trudi odpraviti žentivne mladoletnih otrok v Indiji. Zanimivo pa je, da se tudi v Jugoslaviji med muslimani ženijo otroci. Nedavno se je v Debarju poročil 12letni fantič s 14-letno deklico.

Potres v Indiji je te dni porušil mnogo hiš, tudi število mrtvih je precejšnje. Najbolj je trpelo mesto Piju, ki je domala popolnoma razrušeno.

Bomba na svatovski pojedini. V kraju Opalinu na Poljskem se je pripetila grozna nesreča. Med aeko svatovsko pojedino je potegnil eden izmed gostov iz žepa ročno granato in jo hotel zagnati skozi okno na dvorišče. Granata pa je zadela ob rob okna in se razpočila v sobi. Neprevidnega gosta je raztrgalo, trije gostje so umrli med prevozom v bolnico, deset oseb pa je bilo lažje ranjenih.

V Perziji so odkrili veliko boljševiško zaroto. Zarotniki so se shajali v ruskih krogih Perzije. Vlada je v zvezi s to zaroto dala zapreti okoli 500 boljševiških agentov.

V Parizu je bila te dni otvorjena mednarodna železniška konferenca. Tudi naša država je udeležena te konference, zastopa jo dr. Cvetko Najzac.

Napad na nadškofa je bil izvršen o priliki obiska nadškofa v nekem samostanu na Angleškem. Napadli so ga s kamenjem. Ta napad je bil baje posledica odklonilnega stališča, ki ga je nadškof zavzel napram takozvanim »mešanim zakonom«.

Nova Madžarska kmetška stranka. V okolici Szegeda se širi med poljedelci gibanje, ki ima povsem agrarno socialistični značaj. Na čelu gibanja stoji bivši agrarno-socialistični poslanec Štefan Denes, ki je ustanovil novo stranko z imenom »Madžarska kmetška stranka«. Člani stranke so povečini mali najemniki.

Petnajst mrtvih vsled megle. V okolici Heugnisu v Belgiji so našli 15 mrtvecev. Zdravniki so dognali, da so našli smrt, ker so izgubili smer zaradi goste megle. Preminuli so zaradi izčrpanosti in onemoglosti, ko so tavalili brez cilja.

Ogromen požar v Newyorku je nastal v skladiščih »Standard Oil Company«, največji požar v Newyorku v zadnjem času. 13 ladij, polnih bencina in surovega olja, je zletelo v zrak. Človeških žrtev k sreči ni, a materijalna škoda je silna.

Grob kralja Davida. Angleški učenjaki, ki raziskujejo starine v Palestini in še posebej v Jeruzalemu, so odkrili že mnoge stare reči, ki segajo iz zgodovine krščanstva. Te dni poročajo angleško časopisje, da so odkrili v Jeruzalemu grob kralja Davida.

Starešina samostana umorjen. Pred vrati samostana sv. Nikole v Slepču pri Prilepu v Južni Srbiji so našli mrtvega starešino samostana Sergija Gavanovića. Aretiran je bil neki samostanski uslužbenec, ki se je brzkone na ta način maščeval, ker ga je starešina pred nedavnim odpustil iz službe.

Med Makedonstvujušimi. Sredi Sofije in pri belem dnevu je bil pretekli teden izvršen atentat na prvaka makedonstvujuših Nauma Tomalevskega. Atentatorji so bili najeti od pristašev Vanče Mihajlova, sedanjega voditelja makedonskih beguncev, da ustrelje Tomalevskega, ker je bil ta pristaš bivšega voditelja makedonske organizacije Protogerova.

Zlati predmeti v stari hiši. V Beogradu so pretekli teden podrli neko staro hišo. Med zidovjem so našli zidarji veliko množino zlatih predmetov, kakor prstonov z briljanti, zapestnice, zlato svetiljko in cel kup cekinov, katere so zidarji hitro poskrili in prodali. Cekine so prodajali po 120 dinarjev.

Sleparska kupovalka. V neko trgovino v Osijeku je vstopila sila imenitna gospa in si pustila razkazovati najfinejše kose blaga. Med pregledovanjem je smuknila 20 m najfinejše tkanine pod plišč. Trgovec je njeno početje opazoval in hitro odposlal po dektetiva. Kmalu je odprl vrata, lepo oblečen gospod in se predstavil za tajnega policista. Napovedal je gospej aretacijo in jo odvedel. Kmalu pa se je izkazalo, da sta bila ženska in dozdevni dektektiv dogovorjena sleparja, ki sta jo z ukradenim blagom brez sledu odkurila.

Pri slabem počutju je naravna »Franz-Josef«-grenčica prijetno učinkujoče domače sredstvo, ki se z njim znatno zmanjšajo težkobe in česče zanesljivo koristijo že male količine. Dopisi ženskih zdravnikov hvalijo soglasno prav milo učinkovanje »Franz-Josef«-vode, ki je posebno izborna za nežni ustroj ženskega telesa. »Franz-Josef«-grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijah trgovinah.

Polinska

**Priporoča
svoje izvrstne izdelke**

Polžnice smo priložili v današnje številko »Kmetškega lista« vsem cenj. naročnikom ter prosimo obnemo, da bi se jih poslužili še pred novim letom. Naročnina za leto 1931 ostane kakor doslej 30 Din za celo leto.

Občni zbor živinorejske zveze za kamniški politični okraj v Kamniku se bo vršil dne 21. decembra 1930 dopoldne ob 9. uri v Društvenem domu v Domžalah z običajnim dnevnim redom. — Na občni zbor, ki bo ob enem veliko zborovanje živinorejcev, uljudno vabimo ne samo člane, nego vse živinorejce iz kamniškega okraja. Naš okraj ima podane vse pogoje za podvig svoje živinorejske in mlekarstva na dobičkanost v prid posamezniku in celemu okraju. Tudi živinorejski zakon daje našim zadrugam veliko prilike, da bodo pri tem delu prospevale. — Povabljeni k temu velikemu zborovanju so tudi živinorejski strokovnjaki, da bodo od boru in živinorejcem podali najboljše nasvete za bodoče delovanje. — Odbor živinorejske zveze.

Kmetijska nadaljevalna šola se je ustanovila za občine Ljutomer, Noršinci, Kamenščak, Stročja vas, Slamnjak, Presiko in Cven. Pouk bo trajal dvakrat na teden po 4 ure skozi 3 mesece. Mladenci iz omenjenih občin, ki so dovršili 16. leto in se zanimajo za nadaljnjo izobrazbo v kmetijstvu, katera je dandanes vedno bolj potrebna, se naj javijo še ta teden pri županstvih in v nedeljo, dne 30. t. m. ob 9. uri v meščanski šoli v Ljutomeru, kjer zvedo vse podrobnosti. Ne zamudite prilike, da se izobrazite in se takoj prijavite! Pouk je brezplačen.

Smodnišnica zletela v zrak. V Italijanskem mestu Poretta so pogнали v zrak smodnišnico, v kateri je bilo 78 centov dinamita. Škoda znaša nad 100 milijonov lir. Za storilcem ni sledu. K sreči človeških žrtev ni bilo.

Prepoved zahajanja v gostilno. Kamenik Francetu, sinu Antona in Lucije roj. Mauc, 19. junija 1880. v Spodnjem Dolču, samskemu, upokojenemu rudarju, stanujočemu v Sp. Dolču št. 96, je s sodbo okrajnega sodišča v Konjicah K po 218/30—11 z dne 21. nov. 1930. v smislu § 55. k. z. prepovedano pohajanje v gostilne za dobo enega leta. Prepoved stoji v veljavo 5. decembra 1930. ter traja do 4. decembra 1931. Kdor bi Kamenik Francetu v tej dobi postregel z alkoholnimi pijačami, je kaznovan po § 268/4 k. z. z zaporom do 6 mesecev ali v denarju do 5.000 Din.

Kitajski razbojnikji so umorili v Hinganfu italijanskega škofa Soggija.

Vihar porušil del mesta. Nad ameriškim mestom Bethany je divjal pred nekaj dnevi strahovit vihar, ki je porušil nad 200 hiš, ostali del mesta po opustošil. Mnogo ljudi je bilo mrtvih, še več pa ranjenih.

Volkovi v ovčjih stajah. V selo Živnik pri Gospiću se je priklatilo osem volkov, ki so vdrli v ovčjo stajo ter raztrgali 17 ovac. Iz cele vasi so kmetje prileteli skupaj in nekaj požrešne zverine pobili, druge pa ognali.

Banke in kmetijstvo. Ameriške vesti poročajo, da je imelo propadanje ameriškega kmetijstva katastrofalne posledice tudi na banke. V enem dnevu je propadlo 8 newyorških bank. V newyorku je vsega skupaj zaprtih že 84 bank. Na ozemlju Zedinjenih držav je pa propadlo v zadnjih 8 mesecih nič manj kakor 600 bank.

Evropski jeziki. Mednarodni jezikoslovni urad v Ženevi je objavil te dni statistiko o evropskih jezikih, iz katere je razvidno, da govore Evropejci v 125 jezikih. Na prvem mestu je nemški jezik z 81 milijoni, potem je ruščina (brez Rusov iz Azije) s 70 milijoni, angleščina s 47, italijanščina z 41, francoščina z 39 milijoni govorečih Evropejcev. Zadnje mesto zavzema jezik Mosdvinov v severni Rusiji, katerega govori le par tisoč ljudi.

Mesto pod vodo. Sovjetska vlada je poslala skupino moskovskih učenjakov na severno obalo Črnega morja, da jo raziščejo in ugotove, kje se je nahajalo v starih zgodovinskih beležkah imenovano mesto Hersones. Čeprav so se starinoslovci že stoletja trudili, da bi odkrili ostanke tega mesta, se jim vendar ni posrečilo. Te dni se je pa moskovskim učenjakom posrečilo odkriti starodavno mesto, ki leži kakih 60—70 m daleč od obale in 4—20 m globoko pod morjem. Potapljači so na nekaterih mestih morská tla prekopali in našli ostanke raznih zgradb. Sredi mesta leži prostran trg. Okoli mesta je zgrajen močan zid z utrdkami, katerega so zgradili grški arhitekti v 4. stoletju pred Kr. r. Nad celim mestom leži do 5 m debela usedlinska plast peska in ilovice. Razkopavanje bodo prihodnje pomlad nadaljevali.

Zločinci in moda.

Kaj so zločinci in kdo? Zločinci so več ali manj družba ljudi, ki se v obstoječi pravni red kar ne more vživeti. Oni žive najrajše kar sami zase in medseboj in tvorijo na ta način neko državo v državi. Oni so družba ljudi, ki ima svoje šege, svoje navade in tudi svojo »modo«, namreč ne modo glede obleke, ampak »modo«, kako izvršujejo svoja kazniva dejanja.

Z zločinci in z njihovo duševnostjo in z njihovo miselnostjo se peča posebno znanost, ki ji pravimo kriminalistika. Ta znanost pa je še zelo v povojih, kajti kriminalist opazuje in presoja lahko le posamezna dejanja (zločine), ne pozna pa nobenega zločinca skozi in skozi. Kriminalisti pač študirajo akte o raznih sodnih preiskavah in procesih, toda to je vse premalo; tudi opazovanje zločincev v jetnišnicah ne pomaga mnogo. Zločinec je namreč v zaporu popolnoma drugačen kakor na svobodi, in nikjer ni toliko hinavščine kakor v jetnišnicah. Zločinci hlinijo bolezní, da dobe, če gre, boljše hrano, ali pa da pridejo v bolnišnico, vsekakor je beg lažji. Pri sodnih obravnavah pa hlinijo kes, da dobe miljšo obsodbo.

Zločinci na svobodi pa kriminalistika ne doseže.

Le redkokdaj se komu posreči pridobiti si vsaj nekoliko zaupanja pri zločincih, ki jih potem lahko mirno in nemoteno opazuje. Taki ljudje vedo potem o zločincih in njihovih navadah, t. j. o njihovi »modi«, vsaj nekaj povedati.

Dolgo vrsto let so imeli zločinci navado, da so vsako priložnost za svoje početje skrbno izbrali in preiskali, predno so šli na delo. Dandanes je pa to vse drugače. Dandanes pa vdírajó zločinci v velikih mestih v hiše in v trgovine večinoma le po naročilu! To se nam zdi čudno, pa je le tako. Zločince pa naročajo večinoma tisti, ki potem pokradeno blago prodajajo. So pa tudi trgovci, ki sami naroče vlom, da dobe potem visoko zavarovalnino. Tak trgovec — sam zločinec — dá pravim zločincem sam vsa potrebna navodila, da lahko nemoteno opravijo svoje posle.

Zgodi se pa tudi, da dobro organizirani zločinci sami pošljejo k trgovcem svojega posredovalca, ki predlaga v imenu tolpe trgovcu, naj dá v svojo trgovino vlomiti, da si izboljša svoj gospodarski položaj. Tudi z vozniki, ki prevajajo blago s kolodvorov v skladišča, stoje zločinci v velikih mestih v zvezi. Posredovalec hodi od gostilne do gostilne, kamor navadno zahajajo vozniki in si tam skrbno izbere svojo žrtev. On poižve natanko, v kakšnih rodbinskih in v kakšnih gospodarskih razmerah živi ta ali oni voznik. Ko pa najde svojo žrtev, se vsede k njej in začne človeku prigovarjati, naj bo vendar pameten in naj si pomaga. Ukradejo dogovoru kar cel voz blaga, ali pa samo en del tovara in sicer na dogovorjenem kraju. Vrednost ukradenega blaga skrbno ocenijo in voznik dobi seveda tudi svoj delež. Tatvino izvrše lopovi po dogovoru, voznik se dela vsega obupa-

Pomladitev

v 24. urah

je dosegla glasom zahvale gospa dr. A. v Pragi: »Od Vas dobavljenih 10 lončkov kreme »Eros« sem morala

prepustiti svojim znancom. Moj obraz je dobra reklama za Vašo kremo, zakaj vkljub temu, da štejem že 49 let, sem lična in mladostna. Krema »Eros« odpravi hitro in sigurno zakažne črve, mozoljčke, gube, črne pege, nosno rdečico, rumene in rjave lise in pege. Garancija: Denar se vrne, če ni uspeha. — Cena Din 12.—, 3 lončki Din 25.—, 6 lončkov Din 40.—

Dr. Nic. Kemény, Košice C, pošt. predal 12/E 13. — Češkoslovaška.

nega, naslednje nedeljo pa si privošči s svojo rodbino lep in prijeten izlet v mestno okolico, navadno z motorjem. Škoda poravna seveda zavarovalnica.

Druga moda se tiče zopet vlomov. Prej so prihajali zločinci v zaklenjene prostore navadno skozi vrata ali pa skozi okna. Ta moda je dandanes zastarela, vsaj za modernega zločinca. Dandanes rajše prodirajo stene, kajti moderni zločinec dobro ve, da so dandanes vrata najbolj zavarovana. Torej je boljše vlomiti po ovinkih, skozi steno. Včasih so luknje v zid narejene zares strokovnjaško, tako so lepe.

Včasih so zločinci odvažali pokradeno blago na majhnih vozičkih. Moderni velikomestni zločinci so pa dandanes drugačni tiči. Moderni zločinec se pripelje na lice mesta z avtomobilom, ki je seveda navadno tudi ukraden. Če pa zločinec avtomobila ne rabi več, ga pusti na kakšnem voglu. Ko pa avtomobil zopet rabi, ga zopet ukrade, vsaj je v velikih mestih avtomobilov na tisoče! To je tudi najbolj poceni, ker ni treba plačevati niti garaže, niti visokega davka, navadno pa še bencina ne.

Tudi goljufi in pustolovci so se modernizirali. Goljufi in pustolovci stare sorte so stanovali nekaj v hotelih in so delali le z malimi stroški. Moderni goljuf ali pustolovec pa si najame lepo stanovanje in tam odpre svojo »pisarno« te ali one vrste. Vozi se seveda le z avtom in je vedno lepo in po najnovejši modi oblečen. On pa ne »goljuf«, ampak on »posluje«! On posreduje posojila ali karkoli, ampak vse lepo po paragrafih, dokler lepega dne ne izgine.

Tudi pred sodišči imajo zločinci dandanes svoje posebne mode. Dandanes se redko kakšen zločinec še izgovarja na svojo stisko. To je že zastarelo. Moderni zločinec gre z duhom časa in zna lepo pripovedovati, da on za svojo naravo ne more nič, kajti on je »dedno obremenjen«, oče je bil pijanec, njegov stari oče se je sam umoril itd., on sam pa trpi trajno na glavobolu in je živčno bolan. Tako našteva lepo po vrsti vse, samo da za svoje dejanje ne bi bil odgovoren. Če gre dobro, je dostikrat res oprščen, če gre slabo, ga pošljejo kvečjemu v norišnico, odkoder beg ni težak.

Tudi med seboj žive zločinci dandanes vse drugače kakor so živeli nekaj. Zločinci stare vrste se sicer še vedno shajajo po beznicah, če niso ravno »na delu«, mlada moderna generacija pa zahaja le v boljše gostilne in kavarne, kjer se čutijo mnogo bolj varne kakor v lokalnih dvomljivih značajah. Oblečeni so navadno zelo elegantno in znajo položiti stotak na mizo tako lepo, kakor da to zanje sploh ni denar.

Tako se izpreminja tudi zločinski svet.

Sosed, ali že imaš žepni Kmetijski kalendar za prihodnje leto? Če ga še nimaš, piši takoj Kmetijski tiskovni zadrugi v Ljubljano, Kolodvorska 7, da Ti ga pošlje, dokler ni popolnoma razprodan.

Pristopajte k Kmetijski Matici.

Tudi Vas prosimo!

Sporočite nam zanesljivo vse naslove Vaših sosedov, katerim želite, da se pošlje »Kmetški list« na ogled. V to svrhu smo Vam priložili v zadnji številki potrebno dopisnico. Skrbite tudi Vi po svoji moči kot star naročnik, da se v prihodnjem letu število naših naročnikov podvoji.

Gospodarstvo

Ruski »dumping«.

O ruskem »dumpingu« so v najnovejšem času vsi svetovni listi mnogo pisali in tudi mi smo pred nekaj meseci omenili ta pojav, ki je zelo pretresel vse zapadno- in srednje-evropsko gospodarstvo. Takrat smo tudi objasnili pomen besede »dumping« (reci: demping); ta beseda pomeni prodajo blaga pod lastno ceno, samo da se uniči konkurenca v tej ali oni tuji deželi, da se pozneje, ko je konkurenca uničena, lahko ceno poljubno navije.

O tem, kaj je pravzaprav z ruskim »dumpingom«, t. j. s prodajo zlasti ruskega lesa in žita v zapadno- in srednje-evropske dežele, priobčuje zagrebški list »Jugoslovanski Lloyd« sledeči zelo zanimivi članek:

»Dne 22. novembra je bila podpisana v Londonu pogodba med rusko družbo »Arkos« in pa med angleško družbo »Central-Softwood-Buying-Corporation« o prodaji mehkega lesa iz Rusije v Anglijo. Ta pogodba garantira omenjeni angleški družbi izključno pravico prodaje vsega na Angleško uvoženega mehkega lesa iz Rusije do konca tega leta in za celo leto 1931.

Pogodbi je priložena značajna izjava gospoda Brona, predsednika ruske sovjetske trgovske delegacije v Londonu, in dr. Montagne-a, predsednika angleške trgovske korporacije. Oba izjavljata, da je bila pogodba sklenjena na angleško pobudo. Dogovorjene cene so ugodne za obe stranke in slone na današnjih cenah na svetovnem trgu. Baš sedaj zaključena pogodba, tako pravi izjava dalje, dokazuje, da ne obstoji v trgovskih odnosih med Anglijo in Rusijo nobeno vprašanje, ki se ne bo dalo rešiti na zadovoljstvo obeh strank.

Poleg tega se je izjavila angleška korporacija še posebej: »Korporacija je prišla do zaključka, da se v angleški trgovini z lesom cene ne dajo ustaliti brez sodelovanja ruskih izvoznikov, in zato je potrebno, da se Rusom osigura v angleški trgovini z lesom ono mesto, ki Rusiji pripada z ozirom na množino njenega lesa. Na ta način bo konec nemoralnemu položaju, ki vlada na svetovnem trgu z lesom.«

Ta važen sporazum med Rusijo in med silno močno angleško korporacijo bo brez dvoma uplival tudi na našo lesno trgovino.

Važno izjavo je dal v tem oziru tudi ruski poslanik v Londonu Sokolnikov v velikem angleškem listu »Manchester Guardian-u«. Sokolnikov je rekel, da dela Rusija na to, da dvigne izvoz vseh svojih poljedelskih produktov na predvojno višino. Zato nihče ne more zameriti Rusiji, če pospešuje svoj današnji izvoz.

Kar pa se tiče očitka, da prodaja Rusija žito pod ceno, je treba vedeti, da dela ruska vlada na to, da napravi svoje žitno tržišče neodvisno od cen na svetovnem trgu.

Ruska vlada plača kmetom pšenico po stalni ceni, zato pa dobe ruski kmetje tudi njim potrebno blago po stalni ceni. Cena pšenice v Rusiji je taka, kakor je bila pred vojno, zato pa dobe kmetje tudi drugo blago po predvojni ceni.

Ravno tako ni res, da bi Rusija izvažala žito na škodo domačega prebivalstva. Količino žita, kar se ga bo letos izvozilo, je le majhen del letošnjega pridelka. Leta 1927 so pridelali v Rusiji 72 milijonov ton žita, leta 1928 že 73 milijonov ton, leta 1929 pa 83 milijonov ton. Letos je producirala Rusija 15 milijonov ton žita več kot lansko leto in če le četrtino pridelka izvozijo v tujino, bo še vedno ostalo dovolj žita doma.

Ravno tisti ljudje, ki so še pred kratkim časom očitali Rusiji, da prideluje vsega mnogo manj kakor pred vojno in da ni več sposobna, da bi bila zopet žitnica za celo Evropo, ti ljudje ji očitajo danes, da preveč producira! Danes je Rusija svoje poljedelstvo modernizirala in bo pridelovala čim dalje več.

»Jugoslovanski Lloyd« dostavlja tem izjavam: »Omenjamo te izjave in kupčije, ker so zelo važne tudi za našo lesno trgovino. Mi smo doslej izvažali v Anglijo povprečno do 50.000 ton lesa na Angleško (za 40—50 milijonov dinarjev), od tega pa je bilo polovica mehkega lesa. Da bo ruski izvoz zadel tudi našo trgovino, je več kot jasno. Ruski mehki les pa bo uspešno konkuriral našemu tudi v Palestini, v Egiptu, na Turškem in na Grškem. Naš izvoz hrastovine pa je dobil močnega konkurenta v Japonski, čeprav je japonska hrastovina bolj mehka, zato je pa mnogo cenejša.«

* * *

Novi sadni izbor v kranjskem okraju.

Na sadjarski anketi v Kranju, dne 20. oktobra t. l. je bil določen končno veljavni sadni izbor za kranjski okraj. Pomen tega izbora je za sadjarstvo izredno važen! Določene sorte so z ozirom na uporabo sadja v domačem gospodarstvu, na lokalnem in širšem trgu (izvoz) najboljše in najprikladnejše za podnebne in talne razmere tega okraja. Drevesnice v bodoče ne bodo smele prodajati v kranjskem okraju drugih sadnih drevesc, temveč le drevesca, ki odgovarjajo temu izboru. Na ta način se uveljavi posagoma tudi v sadjarstvu standardizacija. —

Kmečke sadjarje pa novi izbor že danes opominja, da pričnejo čimpreje s sistematičnim precepljanjem neprimernih sadnih sort. Slabih sadnih sort pa je v sadovnjakih več kot dovolj, to priča poset sadovnjakov, še bolj pa sadni ogledi. Novi sadni izbor za kranjski okraj je sledeč:

A. Jabolka: I. Poletne sorte: Šarlamovski, II. Jesenske sorte: Pisani Kardinal, III. Zimske sorte: 1. za splošno uporabo: Baumanova reneta, Ontario, Boikovo jabolko, Bobovec, Besniško jabolko (voščenka), 2. za preizkušnjo: Jonathan.

B. Hruške: I. Jesenske: Avranška, II. Zimske: Pastorovka, III. Moštne: Tepka in vinska moštница.

C. Črešnje: Dunajka in debela črna hruštavka. Višnje: Lothovka.

Č. Slive: Zelena rinklota, češplje: domača češplja.

D. Orehi: domači podolgasti, tenkolupnasti.

E. Kostanj: domači izbrani, debeloplodni.

* * *

Pregled živil v Ljubljani. Mestno tržno nadzorstvo redno jemlje vzorce raznih živilskih potrebščin v svrhu kemične preizkušnje. Preglede izvršuje drž. higijenski zavod, oddelek za preizkušnjo vode in živil v Ljubljani po inženjerjih kemije — strokovnjakih, ki imajo za take znanstvene preizkušnje posebne izpite. Preizkušnje se vršijo na podlagi zakona o nadzorstvu nad živilo oz. pravilnika k temu zakonu. Pregledi vzorcev, ki jih pošlje tržno nadzorstvo, so brezplačni, če se ugotovi, da je blago pravilno, drugače pa plača lastnik pristojbino, ki je zelo visoka. Za vzorce, vpslane po zasebnikih ali proizvajalcih pa se plačujejo pristojbine, ki so predpisane. Tržno nadzorstvo je poslalo pretečni mesec v pregled 117 vzorcev raznih živil in poživil (meso, mleko, mlečni izdelki, specerijsko blago, začimbe itd.). Od teh vzorcev jih 12 ni odgovarjalo predpisom pravilnika, ker so bili bodisi napačno deklarirani, bodisi neprimerni ali pa pokvarjeni odn. neužitni. Vsi, ki so se prekršili zoper predpise zakona odn. pravilnika, morajo plačati visoke pristojbine za pregled, poleg tega bodo pa še kaznovani s kaznijo v denarju do 10.000 Din ali z zaporom do enega meseca, v težjih primerih pa se uporabita obe kazni. Ker so predpisi za kvaliteto blaga po pravilniku popolnoma določeni, je vsakdo, ki prodaja ali ponuja neprimerno blago, kazniv, ako to izkaže uradna preiz-

Na sliki vidimo, kako Sv. Oče pritiska na gumb, nakar je bila vpostavljena zveza med Vatikanom in zunanjim svetom. Na levi strani slike stoji državni tajnik Pacelli, bivši zastopnik Vatikana v Berlinu.

kušnja. Mestno tržno nadzorstvo bo pustilo pregledati vsa živila ponovno tudi v primerih o katerih se je izkazalo, da je bil odvzeti vzorec primeren, da se prepreči vsako poznejšo malverzacijo z živili. Ker postopa tržni urad zelo rigorozno proti vsakomur, ki se pregreši, je upati, do bodo kupovali res le tako blago, ki odgovarja vsem predpisom.

* * *

Franjo Fistrovič, ekonom, Ljutomer:

Bodimo previdni pri pretakanju letošnjih vin!

Kakor vemo je letos pred trgatvijo in tudi ob času trgatve več dni zaporedoma deževalo in ravno to slabo vreme je povzročilo, da je mnogo grozdja segnilo ter predčasno odpadlo in ležalo na tleh pod trtami.

Najboljše je pač naredil tisti vinogradnik, ki je mošt tekem 24—28 ur pretočil in tako že pred vrenjem vso nesnažo izločil, kar je na vsak način potrebno posebno tedaj, ako imamo precej gnilega grozdja. Vsem tistim vinogradnikom pa, kateri iz enega ali drugega vzroka svojih vin niso po preteku 48 ur letos pretočili (razsluzili), svetujem, da vina kmalu pretočijo, vsaj koncem tega meseca in to predvsem ona, ki so pridelana iz večine gnilega grozdja. Preden pa začnejo s pretakanjem, naj naredijo poizkus na ta način, da vino, katero mislijo pretakati, natočijo v kozarec, kateri se postavi na zračen, ne pretopen in ne premrzle prostor lahko tudi v kleti na sod in to za dobo 24—48 ur, kajti ta poizkus nam bo pokazal sledeče:

1. Ako vino obdrži svojo prvotno barvo ter se lepo čisti, je znak, da je sposobno za pretakanje in tako vino mirno lahko pretočimo ob primernem prezračevanju v snažen, na lahko zažveplan sod (sod 300 l 1/2—1 trak

Prečitaj teh par vrstic!

V zadnje številko »KMETKEGA LISTA« smo priložili tudi Vam dopisnico, po kateri, prosimo, sporočite zanesljivo, na katere naslove Vaših znancev naj pošljemo »KMETSKI LIST« na ogled. Za uslužnost se Vam v naprej zahvaljuje

UPRAVA »KMETKEGA LISTA«.

finega azbestnega žvepla). Obenem naj tukaj omenim, da se v bodoče odvadimo premočnega žveplanja dobrih zdravih vin, ker nekateri še vedno radi močno žveplajo, kar pa je pri zdravih vinih popolnoma nepotrebno in tudi kupci nimajo radi preveč žveplanih vin, kar smo že imeli priliko večkrat opaziti.

2. Ako je vino v kozarcu barvo izpremenilo, mogoče celo porujavelo, je treba, da smo previdni in pretakamo čim bolj mogoče brez pristopa zraka, kar naredimo seveda najbolj uspešno z vinsko sesalko. Dobro je, da takemu vinu, katero je nagnjeno k porjavenju dodamo par dni pred pretakanjem na 100 l do 5 gr Natrijevega bisulfitu, katerega prej v manjši množini vina razstopimo in nato primešamo ostalemu vinu.

V slučaju, da tega preparata nimamo, bomo sod, v katerega to vino pretakamo, izdatneje zažveplali in sicer vsaj 2—3 trake azbestnega žvepla na en polovnjak. Pretakajmo po možnosti ob lepem, mrzlem vremenu, ker vreme zelo vpliva na čistost vina. Samo ob sebi je umevno, da mora biti posoda, katero rabimo ob času pretakanja, temeljito osnažena in ravno tako čisti tudi sodi, klet pa mora biti itak tudi vedno čista in snažna ter vladati v njej največja vzornost in red.

Po pretakanju pa ne smemo misliti, da da so ravno letošnja vina zelo nagnjena k porjavenju, zatoraj pazimo, da ne zamudimo pravega časa pri pretakanju, odnosno da ne pustimo ležati takega vina predolgo na dro-

Dražestne kodre

neomejeno trpežne ob vlažnem zraku ali potenju, dosežejo dame in gospodje brez škarij kodralk s Hela-esenco za kodranje las. Tudi najlepša bubi-glavica se s Hela olepša, ker je vsaka ondulacija odveč. Prihrani se veliko časa in denarja, pospešuje rast las. Pogled v zrcalo Vas bo vzradostil. Takoj se dosežejo obilni ondulirani kodri, mične frizure. Mnogo zahval. Zlasti gledališke umetnice je ne morejo prehvaliti. — Cena Din 12'—, 3 steklenice Din 25'—, 6 steklenic Din 40'—.

Dr. Nic. Kemény, Košice H, pošilj. predal 12/213. — Češkoslovaška.

žah, da ne bomo imeli z njim pozneje sitnosti in težav in nepotrebnega čiščenja.

Po pretakanju pa nismo misliti, da smo že vse storili, ampak moramo sode redno vsaj vsakih 14 dni dopolnjevati, ker na ta način bomo razne bolezni (kan, cik itd.) najlažje preprečili.

* * *

Učenjakova raztresenost.

Številne so anekdote, ki krožijo o slovitim francoskem učenjaku Amperu in njegovih raztresenosti.

Ko je bil Ampere profesor na pariški Politehniku, ga ni bilo dneva, da ne bi bil obrisal table s svojim robcem, čela pa s cunjjo za brisanje table.

Slika, ki je bila prodana za 5 milijonov 250 tisoč dinarjev.

V Berlinu je bila te dni prodana gornja slika za 5,250.000 Din. Slikal jo je nizozemski slikar Jeronim Bosch.

EKONOM

OSREDNJA GOSPODARSKA ZADRUGA v Ljubljani, Kolodvorska ulica 7, nudi po najnižjih cenah vse vrste deželnih pridelkov, najfinejšo bananaško in domačo moko, krmila, špecerijsko blago in ostale v to stroko spadajoče predmete. Velika zaloga vseh vrst umetnih gnojil, modre galice ter najboljšega trboveljskega in splitskega portland-cementa.

Vsak zaveden kmet je naročnik Kmetijske Matice.

Izšla je Blasnikova VELIKA PRATIKA

za navadno leto 1931, ki ima 365 dni.

„VELIKA PRATIKA“ je najstarejši slovenski koledar, ki je bil že od naših pradedov najbolj upoštevan in je še danes najbolj obračunan.

V »Veliki Pratici« najdeš vse, kar človek potrebuje vsak dan: Katoliški koledar z nebesnimi, solničnimi, luninimi, vremenskimi in dnevnimi znamenji; — solnečne in lunine mrke; — lunine spremembe; — koledar za pravoslavne in protestante; — poštarne določbe za Jugoslavijo; — lestvice za kolke na menice, pobotnice, kupne pogodbe in račune; — konzulate tujih držav v Ljubljani in Zagrebu; — vse sejme na Kranjskem, Koroškem, Štajerskem, Prekmurju, Medžimurju in v Juljski Benečiji; — pregled o koncu brejosti živine; — tabelo hektarov v oralih; — popis vseh važnih domačih in tujih dogodkov v preteklem letu; — tabele za računanje obresti; — življenjepis važnih in odločilnih oseb s slikami; — oznanila predmetov, ki jih rabita kmetovalec in žena v hiši.

Cena 5 Din.

„VELIKA PRATIKA“ se dobi v vseh večjih trgovinah in se lahko naroči tudi oismeno pri založniku:

tiskarni

J. Blasnika nasl. d. d. v Ljubljani. 619

Ali Vam je že znano

da kupite blago za zimske sukne, črn in moder kamgarn in sportni ševijot, najugodnejše v novi trgovini

A. Žlender Ljubljana

Mestni trg števil. 22

Kupujem vse vrste

zobotrebcev

klinčke) po najvišjih konkurenčnih cenah ter povrnem denar za mestno trošarino (šrango).

M. PAKIČ, Ljubljana, Sv. Petra nasip 27 (za vodo).

ŠIVALNI STROJI „Gritzner“ „Adler“

In kolesa,

najboljši material,
precizna konstrukcija,
krasna oprema ter naj-
nižja cena, kakor tudi
pisalni stroji, Urania,
so samo pri

Jos. Petelinc, Ljubljana
ob vodi, v bližini Prešernovega spomenika.

Večletna garancija!
Pouk v voženju brezplačen!

L. Mikuš

Ljubljana, Mestni trg 15
dežniki

Na
malo!

Na
veliko!

Ustanovljeno
1839

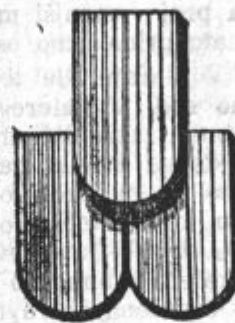

Polne orsi, strumna meča

prelestne, bujne, mične čare
razvija pri damah vsake starosti
od zdravnikov priporočana
»Ideal-mikstura«. Nerazvite, suhe
prsi hitro in krasno razvije do
stanovitnosti. Že po 4-teženski uporabi se do-
sežejo vidni uspehi strumnosti in polnosti,
kar potrjujejo številne vposlane zahvale. —
Mršave oblike vratu se lepo očarljivo raz-
vijejo. Izbokle kosti izginejo. Šibka meča se
z idealom vidno jačijo. Garancija: denar se
vrne, če ni uspeha. — Cena Din 12'—,
3 steklenice Din 24'—.

Dr. Nic. Kemény, Košice B, pošl. pre-
dal 12/B 13. — Češkoslovaška.

ALI STE ŽE PORAVNALI NAROČNINO?

OPEKO IN STREŠNIKE

vseh vrst za zida-
vo hiš, iz znanih
karlovskih opekarn
doblja franko vsaka poslaja
po konkurenčnih cenah,
samo

»Ekonom« generalno zastopstvo
za Dravsko banovino
Ljubljana, Kolodvorska ul. 7

Kovači!

Najboljši trdi in mehki koks
in kovaški premog

Vam nudi

Družba „ILIRIJA“ - Ljubljana
Dunajska cesta 46. Telefon 28-20

Avto

dobro ohranjen, z
dobro pneumatiko,
se zelo poceni
proda.

Davorin Tombah
Maribor,
Zrinjski trg št. 6

Gospodarji!

APNENIM DUŠIKOM

Ta tvornica proizvaja istotako mešano umetno gnojilo »NITROFOSKAL - RUŠE«, katero sestoji iz apnena dušika, superfosfata in kalijeve soli. Kdor z Nitrofoskalom gnoji, gnoji istočasno z dušikom, fosforom, kalijem in apnom ter si prihrani večkratno trošenje umetnih gnojil. — Stalna zaloga pri

TVORNICA ZA DUŠIK d. d. RUŠE v Rušah pri Mariboru.

najfinjšim, najuspešnejšim in učinkovitim dušičnim gnojilom! Kdor gnoji z apnenim dušikom, gnoji istočasno z dušikom in apnom. — Informacije o uporabi in množini, rentabilnosti, kakor tudi o nabavnih pogojih, cenah, skladiščih in uspehih apnena dušika daje

EKONOMU, Ljubljana, Kolodvorska ulica 7.

Gnojite z

Zastopnike

za prodajo šivalnih
strojev, sepa.atorjev,
koles, gramofonov,
elektrotehničnih pred-
metov i. t. d. pod zelo
ugodnimi pogoji
s p r e j m e m o.

»CENTRA« trgovina
šivalnih strojev i. t. p
Ljubljana,
Poštni predal 248.

1000 dinarjev

plačam, če svojih kurjih
očes, bradavic, rožene ko-
že, odelbine ne odpravite
v 3 dneh brez bolečin in
nevarnosti ter brez noža
in brez vnetja z zdravniško priporočanim
balzomom »Riac«. Gospod šumarski svetnik L.
sporoča: »18 let sem trpel radi kurjih očes,
vsak črevelj in vsak korak mi je povzročal
muke. Balzam »Riac« je odstranil moja kurja
očesa s koreninami vrede. Enako pišeta vladni
svetnik dr. Bodenstein in grofica Zeppelin.
Cena z garancijskim pismom Din 8'—, 3 lončki
15'— Din.

Dr. Nic. Kemény, Košice, pošl. predal
12/R 13. — Češkoslovaška.

Denar naložite najbolje in najvarneje pri domačem zavodu KMETSKI HRANILNI IN POSOJILNI DOM

Račun pošl. hranilnice št. 14.257 registr. zadruga z neomejeno zavezo Brzjavljavi: »KmetSKI dom«

Telefon 2847

v Ljubljani, Tavčarjeva (Sodna) ulica 1

Telefon 2847

Vloge na knjižice in tekoči račun obrestuje po
6% brez odpovedi, pri trimesečni odpovedi po
7 1/2%, brez odbitka davka na rente

Stanje vlog okroglo 30.000.000 dinarjev
Rezerve nad 500.000 dinarjev

Jamstvo za vloge presega večkratno vrednost vlog

Vlošne knjižice drugih zavodov sprejema kot gotovino brez prekinjenja obrestovanja. — POSOJILA daje proti poroštvo, na
vknjižbo in proti zastavi premičnin in vrednostnih papirjev ter dovoljuje kredit v tek. računu pod najugodnejšimi pogoji

BLAGAJNIŠKE URĚ: Ob delavnikih od 8—12 1/2, in od 3—4 1/2, le ob sobotah in dnevih pred prazniki od 8—12 1/2, ura.

Podružnici v Kamniku, Glavni trg in v Mariboru, Slomškov trg 3

